

ВІДГУК

**рецензента Хашева Вадима Георгійовича на дисертаційне дослідження
Корогод Світлани Володимирівни «Кримінальна відповідальність за
умисне вбивство, поєднане із зґвалтуванням або сексуальним
насильством», на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі
спеціальності «Право»**

Обґрунтування теми дослідження та її актуальність. На підставі вивчення дисертації та копій публікацій здобувачки Корогод С.В. слід зазначити наступне.

Обрана тема відповідає спеціальності наукового пошуку та обумовлюється, перш за все, тим, що умисні вбивства, обумовлені сексуальними мотивами є кримінально-протиправними діяннями, що мають один із найвищих ступенів суспільної небезпечності. А захист життя людини від протиправних посягань, тим більше таких, що одночасно посягають і на статеву свободу чи статеву недоторканість є одним із найважливіших завдань для вітчизняних правоохоронних органів. Водночас, як з'ясувала здобувачка, у 2017 році обліковано 8 умисних вбивств, поєднаних із зґвалтуванням або сексуальним насильством, у 2018 році – 12, у 2019 році – 9, у 2020 році – 8, у 2021 році – 9, а у 2022 році – лише два факти. Дані Державної судової адміністрації України стосовно кількості засуджених за цей злочин навести важко, оскільки у відкритому доступі надано лише загальну кількість засуджених за ч. 2 ст. 115 України без розбивки на пункти. Тому вбачається як високий рівень латентності даного різновиду умисних вбивств, так й імовірні проблеми застосування кримінально-правової норми передбаченої п.10 ч.2 ст.115 КК України на території України.

Теоретичним дослідженням кримінальної відповідальності за умисне вбивство, поєднане із зґвалтуванням або сексуальним насильством приділялася увага багатьма вітчизняними вченими, серед яких слід відмітити О.О. Дудорова, І.О. Зінченка, К.П. Задою, І.В. Козича, О.В. Крючкову, С.А. Мозоля. В той же час відсутні комплексні монографічні роботи,

присвячені кримінально-правовому аналізу кримінальної відповідальності за розгляданий вид кримінально протиправного діяння. А тому розробка науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення регламентації кримінальної відповідальності за умисне вбивство, поєднане із зґвалтуванням або сексуальним насильством сприятиме підвищенню якості кримінально-правового захисту життя, здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканості особи. Все вищезазначене вказує на актуальність і своєчасність теми дисертації Корогод С.В.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджений теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням наукових праць, комплексним аналізом законодавства в цій сфері.

Наукові положення, рекомендації та висновки проведеного Корогод С.В. дослідження, є достатньо обґрунтованими та достовірними, оскільки вони обумовлені використанням та аналізом статистичних даних ДСА щодо кількості засуджених осіб за п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України, матеріалами судових рішень за ст. 115 КК України, офіційною статистикою Офісу Генерального прокурора України щодо кількості облікованих кримінальних правопорушень та вручених повідомлень про підозру за п. 10 ч. 2 ст. ст. 115 КК України, а також результатами опитування 311 слідчих Національної поліції України, які проходили підвищення кваліфікації у Дніпропетровському державному університету внутрішніх справ з 2019 до 2022 року та в цілому представляють усю країну.

Повнота викладення наукових результатів в опублікованих працях здобувачки. В роботі також є необхідна кількість наукових публікацій, а саме основні положення дисертації викладено в 6 публікаціях: у 2 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, 1 статті – у науковому періодичному виданні іншої держави (Словацька Республіка), а також 3 тезах доповідей за результатами участі в конференціях.

Отже, перелік наукових праць здобувачки й аналіз їхнього змісту засвідчують, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження досить повно викладено в наукових фахових виданнях, вони пройшли апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації визначається тим, що дисертація є одним з перших комплексних досліджень питання відповідальності за умисне вбивство, поєднане із зґвалтуванням або сексуальним насильством. У роботі сформовано низку нових наукових положень і висновків, зокрема, *вперше*:

вперше:

– встановлено невідповідність Конституції України караності злочинів проти статевої свободи та недоторканості особи та кваліфікованих видів умисного вбивства, оскільки санкції ч. 6 ст. 152 та ч. 6 ст. 153 КК України передбачають покарання у вигляді позбавлення волі на строк п'ятнадцять років або довічне позбавлення волі, тоді як санкція ч. 2 ст. 115 КК України – від десяти до п'ятнадцяти років позбавлення волі або довічне позбавлення волі; враховуючи пріоритетність кримінально-правової охорони життя людини, запропоновано у санкції ч. 2 ст. 115 КК України передбачити покарання у вигляді позбавлення волі на строк 15 років або довічне позбавлення волі;

– на виконання положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильства щодо жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами, обґрунтовано доцільність внесення змін до п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України – умисне вбивство із сексуальних або гендерних мотивів, в тому числі під час збройних конфліктів;

удосконалено:

– доктринальне твердження про те, що сексуальний мотив вчинення умисного вбивства охоплює значно більше випадків таких посягань на життя людини;

– положення науки кримінального права з приводу того, що при наявності в КК України самостійної норми про відповідальність за умисне вбивство, поєднане із зґвалтуванням або сексуальним насильством, його слід розглядати як простий, а не складений злочин та кваліфікувати вчиненні діяння за п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України разом із ст.ст. 152 та 153 КУК України;

набуло подальшого розвитку:

– положення щодо помилковості роз'яснення в абз. 2 п. 14 Постанови Пленуму верхового суду України від 7 лютого 2003 року № 2 «Про судову практику у справах про злочини проти життя та здоров'я особи» – умисне вбивство з метою задовольнити статеву пристрасть з трупом *не може* тягнути відповідальність за п. 10 ч. 2 ст. 115 КК як убивство, поєднане зі зґвалтуванням або насильницьким задоволенням статевої пристрасті неприродним способом (зараз сексуальним насильством), оскільки такі діяння кваліфікують за п. 9 ч. 2 ст. 115 КК України.

Оцінка змісту дисертації. Структура дисертації добре продумана і відповідає тим завданням, які поставила перед собою авторка. Дисертантка послідовно виклала матеріал, здебільшого правильно співвідносячи загальні та конкретні питання, сформулювала необхідні наукові дефініції. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, що містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Дисертація виконана державною мовою.

Академічна доброчесність. Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Зокрема в рецензованій праці не виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Дискусійні положення та зауваження. У цілому, відзначаючи логічність та послідовність побудови дослідження, його наукову новизну, обґрунтованість й аргументованість отриманих результатів, належний науковий рівень дослідження, потрібно звернути увагу на наявність певних положень, що, на думку рецензента, викликають зауваження або потребують додаткової аргументації, зокрема:

1. Авторці, враховуючи практичне значення дисертації, варто було впровадити її результати у практичну діяльність, оформивши відповідні довідки.

2. Дискусійним виглядає твердження авторки «про наявність типовості та достатньої розповсюдженості умисного вбивства поєданого із зґвалтуванням або сексуальним насильством» (с.128 дисертації), оскільки, згідно з наведеними нею ж статистичними даними, кількість облікованих випадків розгляданого злочинного діяння за останні роки перебуває у межах від 2 до 13 фактів на рік. Навпаки, є підстави говорити про стабільно низький рівень виявлення випадків аналізованого злочину та імовірність його високого рівня латентності.

3. Вивчений зарубіжний досвід правового регулювання відповідальності за умисне вбивство, поєдане із зґвалтуванням або сексуальним насильством свідчить про доцільність розгляду здобувачкою питання щодо можливості врахування позитивного досвіду кримінально-правової охорони життя людини країн Західної Європи, а не лише пострадянських країн. У першу чергу це стосується Федеративної Республіки Німеччина, у ст.211 КК якої передбачено відповідальність за вбивство для задоволення статевого потягу, а також Французької республіки, КК якої передбачає однозначне призначення покарання у виді довічного позбавлення волі за умисне вбивство, поєдане із тортурами тощо.

4. При написанні дисертаційної роботи авторці бажано було не використовувати російськомовні джерела та роботи авторів з російської федерації.

5. Зважаючи на те, що здобувачка визначила додатковим безпосереднім об'єктом розгляданого злочинного діяння суспільні відносини, щодо захисту статевої свободи та статевої недоторканості особи, то робота виглядала би більш змістовною та завершеною якщо би здобувачка сформулювала власний погляд на розуміння понять «статева свобода» та «статева недоторканість». Так само, визначаючи спосіб вчинення вбивства, а саме те, що його особливістю, відповідно до п. 10 ч. 2 ст. 115 КК України, є поєднання із зґвалтуванням або сексуальним насильством (с.164 дисертації), здобувачці бажано було висловити власні погляди на зміст таких понять, як «зґвалтування» та «сексуальне насильство».

Висновок. Зважаючи на те, що перераховані зауваження переважно не впливають на загальну позитивну оцінку даної роботи, слід констатувати, що подане на рецензування дисертаційне дослідження Корогод Світлани Володимирівни «Кримінальна відповідальність за умисне вбивство, поєднане із зґвалтуванням або сексуальним насильством» є завершеною науковою працею, підготовленою на достатньому високому рівні, зміст якої відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а отже роботу може бути рекомендовано до розгляду та захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю «Право».

Рецензент:

Доцент кафедри кримінального права

**та кримінології Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ**

кандидат юридичних наук, доцент

Вадим ХАШЕВ

06.04.2023

Підпис
Хашев В.

ЗАСВІДЧУЮ
фахівць відділу кадрового забезпечення
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

В. Хашев